

Kevesebb vegyszerrel

ZÖLDSÉGESKERTJEINKBEN SZEPTEMBERBEN A TERÜLET EGY RÉSZÉN A TERMESZTÉS LEZÁRUL. MÁSSUTT A MÁSODVETÉSŰ NÖVÉNYEK, ILLETVE A HOSSZÚ IDEIG TERMŐ ZÖLDSÉGÉLÉK, PAPRIKA, PARADICSOM, UBORKA FOGLALJÁK EL A HELYET. A FENTIEK FIGYELEMBEVÉTELÉVEL A SZEPTEMBER HÓNAP BIZONYOS MÉRTEKBE A TERMELÉS LEZÁRULÁSÁRÓL, NÉHÁNY NÖVÉNY ESETÉBEN PEDIG AZOK MEGFELELŐ NÖVÉNYEGÉSZSÉGÜGYI ÁLLAPOTÁNAK MEGŐRZÉSÉRŐL SZÓL.

DR. VARGA MÁRIA

Az üres területeken most kerülhet sor arra, hogy teljes mértékben megszabaduljunk a gyomoktól, amelyen sok kártevő áttelelhet, illetve a talajlakó kártevők ellen elvégezzük a talajfertőtlenítést. Itt többféle növényvédelmi technológia is szóba jöhet, a hagyományos „vegyszerezés” mellett az öko- vagy biotermesztés, illetve a környezetbarát, úgynevezett integrált növényvédelmi technológia. A biotermesztés során kizárólag ökológiai gazdálkodásban engedélyezett készítményeket használhatunk, illetve be kell tartanunk a biológiai védekezés szabályait. Az integrált termesztés során igyekszünk a felhasználható növényvédő szereket minimálisra csökkenteni, környe-

zetkímélő készítményeket alkalmazni, valamint alternatív eljárásokat is bevezetni. Nézzük át, mit is jelent mindez a gyomirtás, valamint a talajlakó kártevők elleni védekezésben.

Fontos!

A NÉBIH honlapján jól kereshető, folyamatosan frissülő növényvédőszer-adatbázist találunk (www.novenyvedoszer.nebih.gov.hu), amelyben külön táblázatban zöld pipával jelzik, hogy a készítmény agrárkörnyezet-gazdálkodási programban (AKG) felhasználható, tehát környezetkímélőbb.

A gyomirtás során az

1. általános gyakorlatban a természetés alól felszabadult területeken a glifozát hatóanyagot tartalmazó, ún. totális gyomirtó szereket (*Kapazin, Fozát, Figaro, Glialka stb.*) alkalmazzuk.
2. Biotermesztésben a mechanikai módszerek (kapa, gereblye használata) jöhetnek szóba.
3. Integrált természetésben sem ajánlott a totális gyomirtó szerek használata, itt is inkább mechanikai módszerrel irtsuk a gyomokat.

A talajfertőtlenítés során az alábbiak az irányadók:

1. A talajlakó kártevők, drótférgék, mocsospajorok, cserebogárpajorok, gyászboragarak, lőtücsök (1.kép) és más talajban

élő szervezetek ellen az ún. talajfertőtlenítő készítményeket alkalmazzuk (a szabad felhasználású rovarölő szerek közül a *Basamid G, Force 1,5 G*), de csak az erre kijelölt kultúrákban.

2. Biotermesztésben tilos a talajfertőtlenítő szerek használata.
3. Integrált természetésben sem ajánlott talajfertőtlenítő szer kijuttatása.

Alternatív megoldás a talajlakó kártevők ellen, hogy szeptemberben, amikor a kártevők még a talaj felszínéhez közel él-

nek és károsítanak, 10-15 cm mélységben alaposan megkapáljuk a területet, majd a kártevőket kézzel kiemeljük a talajból és elpusztítjuk (2. kép).

TIPP!

Akinek baromfija van, az elkerítés után engedje rá a tyúkokat a felkapált területre, és azok maradéktalanul elvégzik ezt a munkát.

A felsorolt természetési módokban a gombás és baktériumos betegségek ellen a következő lehetőségeink vannak:

1. A hagyományos természetésben kultúránként engedélyezett növényvédő szerek felhasználása a megfelelő időszakban.
2. Biotermesztésben réztartalmú gombaölő szerek használata, amelyek általánosságban az ún. foltbetegségek ellen (varasodás, rozstda, alternária, szeptória stb.), valamint a monília és tafrina ellen hatásosak, elsősorban megelőző jelleggel. A kén tartalmú szerek a lisztharmatgombák ellen alkalmazhatók.
3. Integrált, ill. környezetbarát természetésben a felhasználható növényvédő

szerek skálája szélesebb. A vegyszeres védelem mérséklése érdekében – az előrejelzés eszközeinek és módszereinek alkalmazásával – több figyelmet kell fordítani a károsítók megjelenésének megfigyelésére, hogy meghatározassuk a védekezés optimális idejét.

A termelésből kivont terület megtisztítása, a beteg növényi részek összegyűjtése és megsemmisítése felbecsülhetetlen jelentőségű a betegségek és a kártevők esetében egyaránt. A legtöbb károsító ugyanis ezeken a növényi hulladékokon telel át. Ha ezt hagyjuk, az új termesztési évben hátrányban indul a termelő a károsítók nagy száma miatt.

Még károsítanak

A terület egy részén még termesztésben lévő növényeket továbbra is figyeljük, hogy időben tudjunk védekezni a károsítók ellen. Még most is pusztít néhány betegség, illetve kártevő.

A *bronzfoltosság vírus* ellen nem lehet védekezni. A beteg növényeket minél előbb el kell távolítani, és irtani a vírust terjesztő tripszeket. Több mint száz tápnövénye ismert, köztük a paradicsom (3. kép), paprika, burgonya, padlizsán és sok dísznövény is (*Aster*, *Chrysanthemum*, *Begonia*, *Pelargonium*, *Tagetes* stb.).

A *lepkekabóca* nálunk viszonylag új kártevő. Nehéz ellene védekezni, mert soktápnövényű, és évente 5-6 nemzedéket nevel.

A hamarosan teletőre vonuló *burgonyabogarak* ellen, amelyek a burgonya mellett a paradicsomon is károsítanak, még érdemes védekezni. A legkeményebb télen sem pusztulnak el, mert várhatóan nagy télre készülve akár 1,5 méter mélységre is lehúzódhatnak.

Az *üvegházi molytetű* is soknemzedékes faj, a lárvája károsít. Nehezen pusztítható, mert

a levél fonákjára tapadva károsít (4. kép). Még lehet számítani a *paradicsomvészre*, paradicsomon, paprikán, babon, káposztaféléken *baktériumos fertőzésekre*, valamint a gombabetegségek közül többek között az *alternáriára* és a *szeptóriára*.

A tő-, illetve szárbetegségek ellen a beteg növények minél előbbi eltávolítása a megfelelő eljárás.

Az előbbieken felsorolt betegségek ellen a réztartalmú gombaölő szereket, *lisztharmat* ellen a kén hatóanyagot alkalmazhatjuk. A kártevők gyors pusztítására elsősorban a piretroidokat javasolom (pl. *Sherpa*, *Karate*, *Cyperkill* stb.) több alkalommal, hetente kijuttatva. A felételes forgalomban vásárolható *Bulldock* különleges piretroid, hatékonysága a burgonyabogár ellen kiemelkedő.

Az üvegházi molytetű és a lepkekabóca ellen csak a felszívódó szerek hatásosak; a *Mospilan*, *Spilan* szabad forgalomban, az *Apacs* feltételes forgalomban vásárolható. Az *Apacs* olyan felszívódó készítmény, amely nemcsak csúcs felé mozog a növényben, hanem az idősebb levelek, vagyis a gyökérzet felé is.